

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.010.01.2021

00742921

Pan
Bohdan Józef Paszkowski
Wojewoda Podlaski
Podlaski Urząd Wojewódzki
w Białymstoku
ul. Mickiewicza 3, 15-213 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/091 - Wykorzystanie środków publicznych na działalność izb rolniczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku ¹ , ul. Mickiewicza 3, 15-213 Białystok
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bohdan Józef Paszkowski, Wojewoda Podlaski od 9 grudnia 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Współdziałanie z izbą rolniczą w obszarze zlecenia zadań z zakresu administracji rządowej lub powierzonych oraz zasięganie opinii izby rolniczej dotyczących projektów aktów prawa miejscowego w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych. 2. Nadzór nad działalnością izby rolniczej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018–2020 (z wykorzystaniem informacji i dokumentów sporządzonych przed i po tym okresie).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Beata Pawłowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/61/2021 z 5 maja 2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ W dalszej treści: „PUW” lub „Urząd”.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Ustawa zwana w dalszej treści „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewoda Podlaski w latach 2018–2020 prawidłowo, w niezbędnym zakresie, współpracował z Podlaską Izbą Rolniczą⁴ oraz sprawował nadzór nad jej działalnością.

W okresie objętym kontrolą Wojewoda Podlaski nie zlecał Izbie żadnych zadań z zakresu administracji rządowej. Współdziałał natomiast z przedstawicielami Izby w kształtowaniu polityki rolnictwa i obszarów wiejskich oraz w zakresie szacowania szkód powstałych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Z uwagi na nieprzekazywanie Izbie żadnych środków finansowych, nadzór nad jej działalnością polegał głównie na weryfikacji uchwał podejmowanych przez organy PIR pod kątem ich zgodności z przepisami, co realizowano terminowo.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Współdziałanie z izbą rolniczą w obszarze zlecenia zadań z zakresu administracji rządowej lub powierzonych oraz zasięganie opinii izby rolniczej dotyczących projektów aktów prawa miejscowego w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2018–2020 Wojewoda Podlaski nie zlecał Podlaskiej Izbie Rolniczej – na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych⁶ – zadań z zakresu administracji rządowej. Nie zawierał też porozumień na realizację przez PIR zadań dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich. Z wyjaśnień Dyrektora Generalnego PUW wynika, że w Urzędzie nie zidentyfikowano potrzeb w tym zakresie. W konsekwencji nie przekazywano tej jednostce środków finansowych na realizację zadań.

(akta kontroli str. 15-18, 24)

1.2. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu⁷, zadania z zakresu rolnictwa, w tym współpraca z instytucjami, inspekcjami, jednostkami społeczno-zawodowymi i naukowymi oraz organami jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wspierania różnych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego w rolnictwie, realizował Wydziałowi Rolnictwa i Środowiska PUW (dalej „WRIS”). Współpraca z PIR polegała m.in. na udzielaniu pisemnych wyjaśnień / odpowiedzi w sprawach, z którymi Izba zwracała się do Wojewody. W latach 2018–2020 dotyczyły one głównie zagadnień związanych z: suszą rolniczą i zabezpieczeniem finansowym komisji szacujących, upadłością zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, odstrzałem sanitarnym dzików, redukcją populacji wilka.

(akta kontroli str. 3-14, 29-31, 187-246)

Przy Wojewodzie Podlaskim funkcjonował Zespół Doradczy do spraw Rozwiązywania Problemów Wsi, którego zadaniem było: [1] okresowa ocena sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich oraz formułowanie i sporządzanie stosownych wniosków i opinii; [2] wsparcie merytoryczne w wyborze kierunków działania i zmian strukturalnych podlaskiego rolnictwa w dostosowaniu obszarów wiejskich do wymagań określonych przepisami prawa i zasad gospodarki rynkowej; [3] pomoc w sprawowaniu nadzoru i monitoringu w zakresie wdrażania programów strukturalnych rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, wykorzystaniu środków Unii Europejskiej oraz w wyborze zasad promocji i informacji o tych środkach. W składzie

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: „PIR” lub „Izba”.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1027. Ustawa zwana dalej ustawą o izbach.

⁷ Załącznik do zarządzenia nr 203/2015 Wojewody Podlaskiego z dnia 28 grudnia 2015 r.

Zespołu był m.in. Prezes PIR⁸. Dyrektor WRiŚ wyjaśniła: *Posiedzenia Zespołu zwoływane są w zależności od potrzeb przez Wojewodę Podlaskiego lub poszczególnych członków Zespołu. W okresie objętym kontrolą odbyły się cztery takie posiedzenia (dwa w 2019 r. i po jednym w latach 2018 i 2020⁹). Ich tematami były m.in.: sytuacja w zwalczaniu wirusa afrykańskiego pomoru świń, nowe zagrożenia fitosanitarne w rolnictwie, aktualna sytuacja w rolnictwie ze szczególnym uwzględnieniem komisijnego szacowania strat spowodowanych przez niekorzystne warunki atmosferyczne i zgłaszania strat poprzez aplikację publiczną w 2020 r., aktualna sytuacja na rynku żywca wieprzowego w związku z Covid-19 oraz skutkami ASF. Wnioski i uwagi sformułowane w trakcie posiedzeń, Wojewoda przekazywał Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej: MRiRW.*

(akta kontroli str. 25-90)

W ramach tego Zespołu, w formie grupy roboczej, działał Zespół analizujący szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich do 2030 r., który uczestniczył w opracowywaniu materiałów dotyczących województwa podlaskiego do aktualizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.). Z wyjaśnień Dyrektor WRiŚ wynika, że przedstawiciele PIR nie wchodzili w skład tej grupy roboczej, jednak uczestniczyli w opracowaniu:

- propozycji kierunków interwencji (priorytetów) rozwoju obszarów wiejskich i sektora rolnego w województwie podlaskim (w 2018 r.),
- rankingu potrzeb dla Planu strategicznego WPR na lata 2021–2027.

Wyniki prac w zakresie aktualizacji strategii i zrównoważonego rozwoju, oceny spójności oraz materiałów diagnostycznych opracowanych przez tę grupę roboczą (w tym w zakresie analizy sytuacji, trendów rozwojowych, kierunków interwencji, wykorzystania analizy SWOT i innych), a także wypracowane w województwie podlaskim priorytetowe kierunki interwencji do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020 (z perspektywą do 2030 roku) przedstawiane były na posiedzeniach Zespołu Doradczego.

(akta kontroli str. 25-31, 91-99)

1.3. W okresie objętym kontrolą Wojewoda Podlaski, na podstawie § 5 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁰, powołał 393 komisje do oszacowania zakresu i wysokości szkód spowodowanych w gospodarstwie rolnym wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego¹¹. W skład tych komisji, zgodnie z § 5 ust.7 pkt 1 tego rozporządzenia, wchodził m.in. przedstawiciel PIR¹².

(akta kontroli str. 103-111)

W PUW nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań, dotyczących powoływania i działania tych komisji. Dyrektor WRiŚ (komórki odpowiedzialnej za *koordynowanie i realizowanie zadań w zakresie komisijnego szacowania strat w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez niekorzystne warunki atmosferyczne*) wyjaśniła, że stosowano zasady określone w § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. oraz wytyczne opracowane przez MRiRW¹³.

(akta kontroli str. 103-111)

⁸ W okresie objętym kontrolą skład Zespołu określały zarządzenia Wojewody Podlaskiego w sprawie utworzenia Zespołu Doradczego do spraw Rozwiązywania Problemów Wsi przy Województwie Podlaskim nr: 62/2016 z dnia 21 czerwca 2016 r., nr 20/2019 z dnia 5 marca 2019 r. i nr 98/2020 z dnia 30 czerwca 2020 r. Zgodnie z pierwszym z tych zarządzeń, w Zespole było dwóch przedstawicieli Izby: Prezes i Wiceprezes PIR.

⁹ W 2020 r. posiedzenie zostało zwołane na wniosek PIR w związku z sygnalizowanymi przez rolników problemami ze zbytem trzody chlewnej, m. in. w związku z pandemią COVID-19.

¹⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 187, ze zm.

¹¹ 147 w 2018 r., 206 w 2019 r. i 40 w 2020 r., w tym odpowiednio: 118, 175 i 0 w związku ze szkodami spowodowanymi przez suszę.

¹² Sprawdzono na podstawie losowo wybranych pism powołujących 10 komisji oraz losowo wybranych 100 (z 856) protokołów z szacowania strat, sporządzonych przez te komisje.

¹³ Wytyczne dla Komisji powoływanych przez Wojewodę dotyczące ogólnych zasad szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie ziemi, lawinę lub suszę w środku trwałym.

Komisje powoływane były pismami Wojewody, na wniosek gminy, w związku ze szkodami powstałymi w wyniku wystąpienia określonego zjawiska atmosferycznego. We wnioskach gminy wskazywały proponowany skład komisji, w tym przedstawicieli PIR. Na pytanie, dlaczego w PUW komisje nie były powoływane w drodze zarządzeń Wojewody, Dyrektor WRiŚ wyjaśniła, że w 2012 r. Wojewoda uchylił zarządzenie nr 49/09 z 7 maja 2009 r. w sprawie powołania Komisji do oszacowania szkód powstałych w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, wskazując w uzasadnieniu, że: „Zasady działania Komisji (...) zostały określa w szczególności w § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z 22 stycznia 2009 r. w sprawie niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁴. Zgodnie z tym przepisem ustęp 2 i 3 komisja składa się co najmniej z trzech osób (...). Powyższe rozporządzenie nie określa formy powołania Komisji. Brak również ustawowej podstawy prawnej do wydania zarządzenia w sprawie powołania Komisji, co oznacza, iż może być ona powołana w drodze pisma.” Zdaniem Dyrektora WRiŚ, wobec takiej opinii WRiŚ nie miał podstawy prawnej do wystąpienia z inicjatywą wydania zarządzenia w sprawie powołania komisji. (...) stan prawny regulujący kwestie szacowania strat w rolnictwie, co do zasady nie uległ od tamtego czasu zmianie. Dyrektor WRiŚ dodała: W związku ze specyfiką składu Komisji konstrukcja potencjalnego zarządzenia określająca skład osobowy Komisji w poszczególnych gminach województwa podlaskiego jest niemożliwa do realizacji, ponieważ ostateczny jej skład ustalany jest na etapie jej powoływania i w związku z tym zarządzenie musiałoby być wielokrotnie zmieniane. Przygotowanie odrębnych zarządzeń Wojewody dla poszczególnych gmin województwa podlaskiego wydaje się być również nieracjonalne. W związku z licznymi absencjami i wymianą kadry (...) ustalenie składów osobowych Komisji, wymagania, co do których określa rozporządzenie, jest trudne do realizacji. (akta kontroli str. 103-111)

1.4. W latach 2018–2020 Wojewoda Podlaski nie wydawał aktów prawa miejscowego dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych, podlegających opiniowaniu przez izbę rolniczą, na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy o izbach.¹⁵ (akta kontroli str. 19-23)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda Podlaski w niezbędnym zakresie współpracował z samorządem rolniczym, w tym przy opracowywaniu dokumentów dotyczących kształtowaniu polityki rolnictwa i obszarów wiejskich. Powołując komisje ds. szacowania szkód w gospodarstwach rolnych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, przestrzegano zasady, aby w jej składzie był przynajmniej jeden przedstawiciel izby rolniczej.

OBSZAR

2. Nadzór nad działalnością izby rolniczej

Opis stanu
faktycznego

Wojewoda sprawował nadzór nad działalnością izby rolniczej, głównie poprzez analizę uchwał organów PIR. Zadanie w tym zakresie realizował Wydział Nadzoru i Kontroli PUW (dalej: WNIK).

W latach 2018–2020 do PUW wpłynęły 82 uchwały organów PIR¹⁶, w tym:

- 36 Walnego Zgromadzenia PIR (dalej: WZ) w sprawach: zatwierdzenia sprawozdania z wykonania budżetu PIR, uchwalenia budżetu, zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Zarządu PIR, udzielenia absolutorium Zarządowi PIR, rekompensaty kosztów podróży członkom komisji wyborczych oraz organizacyjnych¹⁷;

¹⁴ Dz. U. nr 22 poz. 121, ze zm.

¹⁵ W okresie objętym kontrolą Wojewoda Podlaski wydał jedynie rozporządzenia o charakterze porządkowym, odnoszące się do ograniczeń, nakazów i zakazów związanych ze zwalczaniem afrykańskiego pomoru świń, amerykańskiego zgnilca pszczoł i wścieklizny, czy w sprawie nakazania odstrzału sanitarnego dzików.

¹⁶ 19 w 2018 r., 55 w 2019 r. i osiem w 2020 r. W latach tych nie wpłynęła żadna uchwała Komisji Rewizyjnej PIR.

¹⁷ M.in. sprawie: wyboru / odwołania członka Zarządu PIR, Komisji Rewizyjnej lub problemowej, wygaśnięcia mandatu członka WZ (2), utworzenia komisji problemowych i uchwalenia regulaminu ich pracy.

- 14 Zarządu PIR w sprawach: uchwalenia projektu budżetu, składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków oraz zobowiązań majątkowych Izby i organizacyjnych¹⁸;
- 33 Rad Powiatowych PIR w sprawach: wyboru przewodniczącego Rady Powiatowej i delegata do WZ, wygaśnięcia mandatu członka Rady Powiatowej oraz przekazania diet delegatów na wskazany cel.

W tym okresie Wojewoda Podlaski nie otrzymywał z PIR uchwał dotyczących zgody na członkostwo w podmiotach krajowych i zagranicznych, utworzenia lub przystąpienia do spółek i innych osób prawnych oraz informacji o utraconych dochodach w związku z udzielonymi ulgami lub umorzeniami. (akta kontroli str. 122-139)

Ocena zgodności uchwał z prawem dokonywana była w PUW z zachowaniem terminu określonego w art. 48 ust. 2 ustawy o izbach¹⁹. W żadnej z uchwał nie stwierdzono istotnego naruszenia prawa i tym samym nie były podejmowane działania nadzorcze. Jedną z uchwał WZ (w sprawie wygaśnięcia mandatu członka WZ)²⁰ była przedmiotem postępowania wyjaśniającego. O podjęcie działań nadzorczych w tym przypadku wnioskował członek WZ, którego dotyczyła uchwała. W wyniku przeprowadzonej analizy prawnej, stwierdzono że *rozstrzygnięcie (...) nie daje jednoznacznych podstaw do przyjęcia o bezprawnym działaniu WZ, a tym samym nie stanowi wystarczających przesłanek do podważenia legalności*. Wnioskodawcy udzielono odpowiedzi w terminie nieprzekraczającym 30 dni od wpływu wniosku. (akta kontroli str. 122-167)

W uchwałach WZ w sprawie uchwalenia budżetu PIR na lata 2018, 2019 i 2020²¹, jako jedną z podstaw ich wydania przywoływano ustawę z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych²², nieobowiązującą od 1 stycznia 2006 r. WNIk nie zwrócił Izbie uwagi na ten fakt. Dyrektor WNIk wyjaśniła: *Przesłanką stwierdzenia nieważności uchwały jest jedynie istotne naruszenie prawa. W orzecznictwie sądów administracyjnych, a także w piśmiennictwie, do takich istotnych naruszeń, skutkujących nieważnością aktu prawnego, zalicza się naruszenie: przepisów wyznaczających kompetencję do podejmowania uchwał, podstawy prawnej podejmowania uchwał, przepisów prawa ustrojowego, przepisów prawa materialnego przez wadliwą ich wykładnię a także przepisów regulujących procedurę podejmowania uchwał. Do tej kategorii uchybień nie zalicza się braku wskazania podstawy prawnej uchwały, a także wskazania niewłaściwej lub niepełnej podstawy prawnej, o ile istnieje przepis prawa stanowiący umocowanie do jej podjęcie (...)*. NIK zwraca uwagę, że WNIk mógł wskazać PIR na powyższe uchybienie (corocznie powielane), w ramach współpracy, bez stosowania działań nadzorczych. (akta kontroli str. 122-167, 183-186)

Ponadto, w okresie objętym kontrolą, w ramach nadzoru, wynikającego z art. 47 ust. 1 ustawy o izbach, jedno postępowanie wyjaśniające (w 2019 r.) przeprowadził WRiŚ. Zostało ono wszczęte na wniosek firmy, która zarzuciła przewlekłość w wydaniu przez PIR opinii w sprawie egzekucji dotyczącej indywidualnej osoby. Przedmiotem postępowania była organizacja oraz terminowość wydawania od 1 stycznia 2018 r. do 18 marca 2019 r. opinii, o której mowa w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlega egzekucji²³, w trzech zbadanych sprawach stwierdzono przekroczenie 14-dniowego terminu na wydanie opinii, co skutkowało skierowaniem do Zarządu PIR wniosku o jego przestrzeżenie. (akta kontroli str. 168-182)

¹⁸ M.in. w sprawie: ustalenia wykazu okręgów wyborczych, nadania im numerów oraz ustalenia liczby członków wybieranych w poszczególnych okręgach do Rad Powiatowych, rekompensaty kosztów członkom komisji wyborczych w okręgach wyborczych, w których nie zgłosił się żaden kandydat, przyjęcia regulamin pracy Biura PIR, zasad wynagradzania Dyrektora Biura PIR.

¹⁹ W ciągu 30 dni od wpływu uchwały.

²⁰ Uchwała III/1/2020 Walnego Zgromadzenia Podlaskiej Izby Rolniczej z dnia 29 czerwca 2020 r.

²¹ Uchwały nr: 4/XIII/2018 z 19 marca 2018 r., 2/VI/2019 z 26 marca 2019 r. i III/3/2020 z 29 czerwca 2020 r.

²² Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, ze zm. Od 1 stycznia 2010 r. obowiązuje ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305).

²³ Dz. U. poz. 1385.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Wojewody Podlaskiego w zakresie nadzoru nad działalnością PIR.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

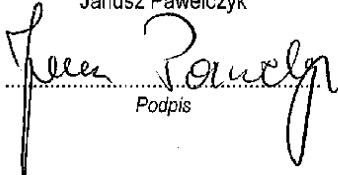
Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, 31 sierpnia 2021 r.

Kontroler:
Beata Pawłowska
główny specjalista k. p.

.....
Podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
Podpis